

07.12.2010

Informatīvais ziņojums “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts ieņēmumu dienesta kompetences sadalījumu saistībā ar valsts amatpersonu deklarācijās sniegto ziņu patiesuma pārbaudi”

Ievads

Ministru kabineta komitejas 2009.gada 8.jūnija sēdē tika izskatīts atbildes projekts Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai par Valsts ieņēmumu dienesta un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja kompetences sadalījumu saistībā ar valsts amatpersonu deklarācijās sniegto ziņu patiesuma pārbaudi (TA-1652). Sēdē tika nolemts jautājuma izskatīšanu atlikt un Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam sagatavot Ministru prezidenta rīkojuma projektu darba grupas izveidei, kurai mēneša laikā sagatavot priekšlikumus Ministru kabinetam par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts ieņēmumu dienesta kompetences sadalījumu saistībā ar valsts amatpersonu deklarācijās sniegto ziņu patiesuma pārbaudi un iesniegt tos Valsts kancelejā (prot. Nr.20 4§).

Ar Ministru prezidenta Valda Dombrovska rīkojumu Nr. 305 izveidotā darba grupa priekšlikumu sagatavošanai par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts ieņēmumu dienesta kompetences sadalījumu saistībā ar valsts amatpersonu deklarācijās sniegto ziņu patiesuma pārbaudi (turpmāk – darba grupa) ir sagatavojusi Informatīvo ziņojumu „Priekšlikumi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts ieņēmumu dienesta kompetences sadalījumam saistībā ar valsts amatpersonu deklarācijās sniegto ziņu patiesuma pārbaudi”(turpmāk – ziņojums).

Saskaņā ar Ministru prezidenta 2010.gada 2.augusta rezolūciju Nr.90/TA-1046 (2008), kurā uzdots Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam iepazīties ar Finanšu ministrijas 2010.gada 23.jūlija vēstuli Nr.20-1-01/6211, aktualizēt ziņojumu, sagatavot ar Finanšu ministriju saskaņotu Ministru kabineta sēdes protokollēmuma projektu, kurā ietvert priekšlikumus turpmākajai rīcībai un iesniegt Valsts kancelejā izskatīšanai Ministru kabinetā, ziņojums ir aktualizēts, to papildinot ar 2009.gada otrā pusgada un 2010.gada pirmā pusgada datiem.

Ziņojuma mērķis ir informēt Ministru kabinetu par iespējam precizēt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) un Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) kompetences sadalījumu, kā arī par nepieciešamajiem normatīvo aktu grozījumiem saistībā ar iespējamām izmaiņām kompetences sadalījumā.

Ziņojumā ir raksturota KNAB un VID pašreizējā kompetence valsts amatpersonu deklarāciju pārbaudē, īpaši analizējot valsts amatpersonu

deklarācijās sniegto ziņu patiesuma pārbaužu būtību un mērķi, kā arī sniegta informācija par šādām pārbaudēm nepieciešamajiem resursiem. Vienlaikus sniegts izvērtējums, kādas funkcijas saistītas ar valsts amatpersonu deklarēšanos un kā optimizēt šo funkciju izpildi turpmāk, nodrošinot precīzu un optimālu kompetences sadalījumu.

1. Pašreizējās situācijas raksturojums

1.1. Valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas un publiskošanas mērķi

Sabiedrībai ir tiesības sagaidīt, ka valsts amatpersonas veic savus pienākumus godīgi un objektīvi un viņu pieņemtus lēmumus neietekmē personiskās intereses un vēlme gūt materiālu vai citādu labumu.

Valsts amatpersonām noteiktais pienākums deklarēt savus ienākumus un mantisko stāvokli, kā arī šo deklarāciju publiskošana ir viens no korupcijas novēršanas instrumentiem, jo nodrošina sabiedrības kontroli pār valsts amatpersonu darbību, nodrošina, ka ir pieejama informācija par valsts amatpersonas darbību arī ārpus tiešo pienākumu izpildes (informācija par citiem amatiem, uzņēmuma līgumiem vai pilnvarojumiem, par veiktajiem darījumiem u.c.).

Iekšējā kontrole, jo valsts amatpersonas deklarācija var kalpot par informācijas avotu valsts un pašvaldību institūciju vadītājiem, lai tie varētu izpildīt tiem ar likumu noteikto pienākumu - savlaicīgi novērst viņiem padoto valsts amatpersonu nonākšanu interešu konflikta situācijā.

Uz 2010.gada 1.augustu valstī reģistrētas 57 492 valsts amatpersonas. Kopumā 2009.gadā VID iesniegtas 91 885 valsts amatpersonu deklarācijas.

1.2. Valsts amatpersonu deklarēšanās efektivitātes nodrošināšana.

Valsts amatpersonu deklarēšanās sistēma ir efektīva, ja tiek nodrošināts, ka:

- 1) **deklarēšanās pienākumu izpilda visas personas, kuras atbilst likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktajām valsts amatpersonas pazīmēm;**

Personas iekļaušana valsts amatpersonu sarakstos ir valsts vai pašvaldības institūcijas vadītāja pienākums, bet vienlaikus ir jānodrošina, ka kontrolējošās institūcijas pienākums ir pārbaudīt, vai šie valsts amatpersonu saraksti sastādīti pareizi un pilnīgi, pretējā gadījumā personām, kas atbilst visām valsts amatpersonas pazīmēm var netikt uzlikts pienākums iesniegt valsts amatpersonas deklarāciju.

- 2) **valsts amatpersonu deklarācijas tiek iesniegtas likumā noteiktajos termiņos un kārtībā;**

Lai nodrošinātu, ka valsts amatpersonas ievēro likumā noteiktos deklarāciju iesniegšanas termiņus un kārtību, nepieciešams uzraudzības un kontroles

mehānisms. Valstij jāuzliek par pienākumu kādai no iestādēm pārbaudīt vai visas valsts amatpersonas savlaicīgi ir izpildījušas likumā noteikto pienākumu deklarēties un vai šīs deklarācijas ir aizpildītas likumā noteiktajā kārtībā. Liela nozīme ir arī valsts amatpersonu izglītošanai šajā jomā.

3) valsts amatpersonas deklarācijā norādītās ziņas ir patiesas;

Valsts amatpersonu deklarēšanās sistēmai ir nozīme, ja valsts amatpersonu deklarācijās sniegtās ziņas ir patiesas. Ja tas netiek nodrošināts, valsts amatpersonu deklarēšanās kļūst par dārgu un neefektīvu pasākumu, jo tādā gadījumā valsts amatpersonas deklarācija nevar kalpot par informācijas avotu ne sabiedrībai, ne valsts un pašvaldību institūciju vadītājiem.

Valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudēm ir arī preventīvs raksturs – zinot, ka deklarācijā norādītās ziņas var tikt pārbaudītas un nepatiesu ziņu norādīšana ir sodāma, valsts amatpersona izvairīsies no nepatiesu ziņu norādīšanas deklarācijā.

Iesniedzot valsts amatpersonas deklarāciju, valsts amatpersona ar parakstu apliecina šo ziņu patiesumu, bet tas neizslēdz kļūdu pieļaušanu deklarācijas aizpildīšanā vai pat ļaunprātīgu nepatiesu ziņu sniegšanu.

Ņemot vērā iepriekšminēto, valstij jānodrošina, ka valsts amatpersonas deklarācijā norādītās ziņas tiek salīdzinātas ar faktisko stāvokli. Liela daļa informācijas, kas norādāma valsts amatpersonas deklarācijā ir pieejama valstij, jo valsts uztur vairākus reģistrus (reģistrētie transportlīdzekļi, īpašumā esošie nekustamie īpašumi), līdz ar to šādu ziņu patiesuma pārbaude nav komplicēta un laikietilpīga. Sarežģītāka un no resursu viedokļa ietilpīgāka ir tādu ziņu patiesuma pārbaude, kas saistītas ar valsts amatpersonas gūtajiem visu veidu ienākumiem, veiktajiem darījumiem u.tml. Šajā gadījumā kompetentai iestādei jāveic papildus pārbaudes, jāizmanto citus informācijas avotus, jo šādas ziņas nav pieejamas vai ir tikai daļēji pieejamas.

Gadījumos, kad kontrolējošā institūcija konstatējusi neatbilstības valsts amatpersonas deklarācijā, būtiski nodrošināt, lai nekavējoties tiktu veiktas izmaiņas publiskotajā valsts amatpersonas deklarācijā, norādot, kādas ziņas tikušas mainītas un kāds ir izmaiņu pamatojums.

Deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes ir nozīmīgākā deklarēšanās sistēmas sastāvdaļa, jo tikai nodrošinot šo pārbaudzi veikšanu, tiek nodrošināts, ka pieejama patiesa un pārbaudīta informācija par valsts amatpersonas ienākumiem, mantisko stāvokli, darījumiem u.t.t.

4) valsts amatpersonu deklarācijas tiek publiskas bez liekas kavēšanās.

Jau iepriekš tika norādīts, ka valsts amatpersonu deklarāciju publiskošana nepieciešama, lai sabiedrība varētu iesaistīties valsts amatpersonas darbības kontrolē. Būtiski, lai šīs funkcijas izpildei tiktu nodrošināti nepieciešamie resursi – informatīvā sistēma un personāls, kas uztur šo sistēmu, lai valsts amatpersonu deklarācijas tiktu publiskas pēc iespējas īsākā termiņā.

1.3. Pašreizējā kompetence valsts amatpersonu deklarāciju ievākšanā un kontrolē

1.3.1. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja kompetence.

Saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 7.panta pirmās daļas 3.punktu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs kontrolē likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu. Saskaņā ar minētā likuma 8.pantu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs:

1) likumā noteiktajos gadījumos sauc valsts amatpersonas pie administratīvās atbildības un piemēro sodus par administratīviem pārkāpumiem **korupcijas novēršanas jomā;**

2) veic izmeklēšanu un operatīvo darbību, lai atklātu Krimināllikumā paredzētos noziedzīgos nodarījumus valsts institūciju dienestā, ja tie ir saistīti **ar korupciju.**

Saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 28.pantu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam šā likuma 23.panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos ir pienākums pārbaudīt, vai **deklarācijā ir norādītas ziņas, kas liecina par šajā likumā noteikto ierobežojumu pārkāpšanu.**

Par valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšanu, kā arī likumā noteikto pienākumu nepildīšanu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir tiesīgs saukt valsts amatpersonas pie administratīvās, kriminālās un civiltiesiskās atbildības.

Ja KNAB, veicot pārbaudi konstatē, ka valsts amatpersonas deklarācijā norādītas nepatiesas ziņas, tad šāda informācija tiek nosūtīta VID, jo saskaņā ar Latvijas APK 215.1 pantu VID kompetencē ietilpst Latvijas APK 166.²⁷ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu izskatīšana (par valsts amatpersonas deklarācijas neiesniegšanu likumā noteiktajā termiņā, deklarācijas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtības neievērošanu vai par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonas deklarācijā).

Nr.	Darbības rezultāti	2005	2006	2007	2008	2009	2010 I
1.	Izvērtētas v/a deklarācijas	843	1518	1480	1523	925	464
2.	Saukšanai pie administratīvās atbildības informācija nosūtīta VID	11	39	40	41	32	16

Savukārt, gadījumos, kad KNAB konstatē, ka valsts amatpersonas vai tās radnieku ienākumi neatbilst izdevumiem, informācija tiek nosūtīta VID ar lūgumu uzsākt fiziskas personas ienākumu un izdevumu auditu. Saņemot šāda

veida informāciju, VID veic sākotnējo pārbaudi, kurā izvērtē no KNAB saņemto informāciju, kā arī visu VID rīcībā esošo informāciju par personas ienākumiem un izdevumiem. Sākotnējās pārbaudes rezultātā tiek pieņemts lēmums par fiziskas personas ienākumu un izdevumu audita uzsākšanas nepieciešamību.

Nr.		2005	2006	2007	2008	2009	2010 I
1.	Informācija par v/a vai viņu radnieku ienākumu atbilstību izdevumiem pārsūtīta VID	31	68	24	54	27	8
2.	VID pēc KNAB nosūtītas informācijas uzsāka IIN auditu	19	47	20	16	19	9
	VID pēc KNAB nosūtītas informācijas atteica uzsākt auditu	5	10	9	4	6	5
3.	VID v/a vai viņu radniekiem aprēķināja papildus nodokļus un uzlika naudas sodu	3	13	20	10	5	4
4.	Papildus aprēķināto nodokļu un uzlikto naudas sodu summa (Ls)	2805 9	3739 76	1972 96	3015 27	1292 882	119043

1.3.2. Valsts ieņēmumu dienesta kompetence

Atbilstoši likuma „Par valsts ieņēmumu dienestu” 2.pantam Valsts ieņēmumu dienesta galvenie uzdevumi ir:

- 1) nodrošināt nodokļu, nodevu un citu maksājumu iekasēšanu;
- 2) īstenot muitas politiku;
- 3) novērst un atklāt noziedzīgus nodarījumus nodokļu, nodevu un citu maksājumu jomā;
- 4) konsultēt nodokļu maksātājus;
- 5) reģistrēt un uzskaitīt nodokļu maksātājus, kontrolēt reģistrācijas dokumentu atbilstību likuma prasībām un faktiskajam stāvoklim.

VID noteiktie uzdevumi saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 28.panta pirmās daļas 1. un 2. punktiem, šī paša panta trešo daļu un 26.panta sesto daļu ir :

- 1) kontrolēt valsts amatpersonu deklarāciju aizpildīšanas kārtību un savlaicīgas valsts amatpersonas deklarāciju iesniegšanas prasības izpildi;
- 2) kontrolēt valsts amatpersonu sarakstu un to grozījumu aizpildīšanas un iesniegšanas prasību izpildi;
- 3) nodrošināt valsts amatpersonu deklarāciju publicēšanu likumā noteiktajā kārtībā.

Tāpat VID saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 22.oktobra noteikumu Nr. 478 "Kārtība, kādā aizpildāmas, iesniedzamas, reģistrējamas un glabājamās valsts amatpersonu deklarācijas un iesniedzami valsts amatpersonu saraksti" 23.-26. punktiem nodrošina valsts amatpersonu deklarāciju reģistrēšanu, sakārtošanu un glabāšanu, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

VID saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 215.¹ pantu izskata 166.²⁷ pantā (par v/a deklarācijas neiesniegšanu noteiktā termiņā, nepatiesu ziņu norādīšanu deklarācijā, deklarāciju aizpildīšanas kārtības neievērošanu) un 166.³² pantā (par valsts amatpersonu sarakstu grozījumu neiesniegšanu noteiktā kārtībā) paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas un uzliek administratīvos sodus.

2009.gadā par valsts amatpersonas deklarācijas neiesniegšanu likumā noteiktajā termiņā, par deklarācijas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtības neievērošanu vai par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonas deklarācijā VID veicis 219 valsts amatpersonu pārbaudes un pie administratīvās atbildības saucis 208 valsts amatpersonas:

- par valsts amatpersonas deklarācijas neiesniegšanu likumā noteiktajā termiņā – 168 valsts amatpersonas;
- par deklarācijas aizpildīšanas un kārtības neievērošanu – 37 valsts amatpersonas;
- par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonas deklarācijā – 3 valsts amatpersonas.

2009.gadā kopumā 2228 valsts un pašvaldību institūcijas iesniegušas valsts amatpersonu sarakstus un to grozījumus. Iesniegtie saraksti tiek ievadīti informatīvajā sistēmā VADIS, ko uztur VID. Par valsts un pašvaldību institūciju vadītāju iesniegto valsts amatpersonu sarakstu un to grozījumu atbilstību noteiktajai kārtībai 2009.gadā VID veicis 221 pārbaudes, administratīvie pārkāpumi konstatēti 62 pārbaudēs, pie administratīvās atbildības VID saucis 23 institūciju vadītājus.

VID nozīmīgu darbu ieguldījis valsts amatpersonu un valsts un pašvaldību institūciju vadītāju informēšanas pasākumos par jautājumiem, kas saistīti ar valsts amatpersonu deklarāciju un valsts amatpersonu sarakstu aizpildīšanu un iesniegšanu.

2009.gadā atbilstoši VID kompetencei kopā sniegtas 96 261 konsultācijas (6519 elektroniski, 31 065 telefoniski, 58 677 mutiski), organizēti 633 semināri un apmācības, aktualizēta informācija un elektroniski izplatīti esošie 3 bukleti.

Organizētajos konsultatīva rakstura pasākumos tiek skaidrotas likuma prasības un atbildība par to neievērošanu. Īpaša uzmanība tiek veltīta VID piedāvātajai iespējai v/a deklarāciju un v/a sarakstu iesniegt elektroniski, izmantojot VID EDS, tas ir elektroniskā veidā to parakstot ar elektronisko parakstu.

Saskaņā ar grozījumiem likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” kopš 2010.gada 1.janvāra valsts amatpersonas valsts amatpersonas deklarācijas VID iesniedz tikai elektroniski, izmantojot VID EDS, kā arī vienlaikus ir nodrošināta valsts amatpersonu sarakstu iesniegšana elektroniski, izmantojot VID EDS.

2. Priekšlikumi VID un KNAB kompetences turpmākam sadalījumam

KNAB nevar no VID pilnā apjomā pārņemt visas likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” paredzētās funkcijas saistībā ar valsts amatpersonu deklarēšanās sistēmu, jo KNAB šīs funkcijas realizēšanai būtu jāatvēr lieli finanšu, personāla un materiāltehniskie resursi, kas nebūtu lietderīgi un efektīvi, jo apdraudētu Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā dotā pamatuzdevuma - korupcijas novēršana un apkarošana, izpildi. Valsts amatpersonu deklarāciju ievākšanai, uzglabāšanai un reģistrēšanai ir nepieciešami ievērojami materiāltehniskie un arī darbinieku resursi (VID finansējums 2009.gadā ir Ls 435 518 personāla resursiem un Ls 13 642 datubāzes VADIS uzturēšanai).

Ievērojot iepriekšminēto, nepieciešams no optimālas funkciju izpildes viedokļa izvērtēt iespējas precizēt VID un KNAB kompetenci, par kuru funkciju izpildi ir atbildīga katra no iestādēm.

2.1. VID kompetence

Ņemot vērā, ka VID jau ir ieviesta un tiek uzturēta Valsts amatpersonas deklarāciju informācijas sistēma (VADIS), nodrošināta valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšana elektroniski (EDS), kā arī ievērojot to, ka VID ir nepieciešamie personāla resursi vairāku ar valsts amatpersonu deklarāciju apstrādi saistītu funkciju veikšanai, **VID kompetencē būtu jā saglabā šādas funkcijas un uzdevumi:**

- 1) valsts amatpersonu deklarāciju ievākšana, uzglabāšana un reģistrēšana;
- 2) pienākums likumā noteiktajos gadījumos pārbaudīt, vai deklarācija iesniegta un aizpildīta noteiktajā kārtībā un termiņā;
- 3) valsts amatpersonu sarakstu ievākšana, uzglabāšana un reģistrēšana;
- 4) pienākums pārbaudīt, vai valsts vai pašvaldības institūcijas vadītājs Ministru kabineta noteiktajā termiņā un kārtībā ir iesniedzis valsts

amatpersonu sarakstus un vai valsts vai pašvaldības institūcijas vadītāja iesniegtie valsts amatpersonu saraksti ir sastādīti pareizi un pilnīgi.

Vienlaikus būtiski nodrošināt, lai VID informētu KNAB par visiem gadījumiem, kad nodokļu administrēšanas pasākumu ietvaros konstatētas nepilnīgas vai nepatiesas ziņas valsts amatpersonas deklarācijā.

2.2. KNAB kompetence

Ievērojot, ka KNAB jau šobrīd veic valsts amatpersonu deklarāciju pārbaudes ar mērķi noskaidrot, vai deklarācijā ir norādītas ziņas, kas liecina par likumā noteikto ierobežojumu pārkāpšanu, pastāvot vairākiem nosacījumiem, **būtu iespējams paplašināt KNAB kompetenci, nosakot, ka KNAB veic arī deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes.**

2.2.1. Deklarāciju pārbaudes, veicot valsts amatpersonu darbības kontroli

Nosakot KNAB pienākumu veikt valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes, jāņem vērā, ka pašlaik KNAB nav paredzēti resursi šādu pārbažu veikšanai, tāpēc bez papildus finansējuma piešķiršanas KNAB varētu veikt deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudi tikai tajos gadījumos, kad, veicot valsts amatpersonas darbības kontroli, jau ir uzsākta deklarācijas pārbaude, lai noskaidrotu, vai deklarācijā ir norādītas ziņas, kas liecina par šajā likumā noteikto ierobežojumu pārkāpšanu. Šādas pārbaudes tiek uzsāktas, ja KNAB rīcībā ir ziņas, kas liecina par iespējamām koruptīvām rīcībām valsts amatpersonas darbībā, rīcību interešu konflikta situācijā.

2.2.2. Deklarāciju pārbaudes pēc KNAB iniciatīvas (saskaņā ar KNAB priekšnieka apstiprinātu pārbažu gada plānu)

Lai efektīvi varētu veikt valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesumu un palielināt šīs funkcijas izpildes apjomu:

- 1) KNAB būtu nepieciešams papildus finansējums 8-10 amatu vietu izveidei (1 darba vietas izveide nozīmē papildus budžetu 13 378,- LVL gadā, tātad 8 amatu vietu izveidei nepieciešams finansējums 107 024,- LVL), ņemot vērā to, ka 1 amatpersona varētu pārbaudīt un kontrolēt apmēram 130 deklarācijas, 10 amatpersonas varētu pārbaudīt ap 1300 deklarāciju;
- 2) KNAB būtu jāpiešķir tiesības saskaņā ar iekšējiem normatīviem aktiem un metodiku, noteikt to valsts amatpersonu kategorijas, kuru rīcība ir pakļauta lielākam interešu konflikta (korupcijas) riskam un sastādīt katru gadu pārbaudāmo amatpersonu loku.

2.2.3. Valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu grozīšana un labošana

Jau iepriekš tika minēts, ka viens no valsts amatpersonu deklarēšanās mērķiem ir valsts amatpersonas ienākumu un mantiskā stāvokļa publiskošana, lai nodrošinātu sabiedrības kontroli par valsts amatpersonas darbību. Lai nodrošinātu, ka publiskotie dati atbilst patiesībai, nepieciešams atspoguļot izmaiņas valsts amatpersonas deklarācijā, kas veiktas pēc deklarācijas pārbaudes.

Saskaņā ar VID apkopotajiem datiem valsts amatpersonas regulāri veikušas papildinājumus iesniegto valsts amatpersonu deklarāciju publicējamās un npublicējamās daļās.

	Iesniegto valsts amatpersonu deklarāciju skaits	Deklarāciju publicējamajās daļās veiktie papildinājumi	Deklarāciju npublicējamajās daļās veiktie papildinājumi
2004.gadā	71741	215	407
2005. gadā	78771	360	290
2006.gadā	78937	321	99
2007.gadā	83707	306	98
2008.gadā	83657	314	75
2009.gadā	91885	280	65
2010.gada 1.pusgadā	63 757	532	18

Gadījumā, ja tiek noteikts, ka turpmāk valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes veic KNAB, nepieciešams precizēt normatīvos aktus, nosakot, kuros gadījumos un kura iestāde atļauj labot valsts amatpersonas deklarācijā norādītās ziņas.

Izvērtējot, vai VID tiesiski atļauj precizēt valsts amatpersonas deklarācijas par iepriekšējiem gadiem, ģenerālprokurors J.Maizītis savā vēstulē secinājis, ka ne likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" šādu iespēju neparedz, ne arī Ministru kabineta 2002.gada 22.oktobra noteikumi Nr.478 „Kārtība, kādā aizpildāmas, iesniedzamas, reģistrējamas un glabājamās valsts amatpersonu deklarācijas un iesniedzami valsts amatpersonu saraksti" neparedz tiesības iesniegt precizētu amatpersonu deklarāciju. Tiesību normu

piemērošanas praksei būtu jāizriet no likuma un tādēļ nepieciešams izdarīt papildinājumus un precizējumus likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”. Nepieciešams noteikt termiņu, līdz kuram valsts amatpersona ir tiesīga precizēt valsts amatpersonas deklarācijā norādītās ziņas.

Vienlaicīgi nodrošināms, ka valsts amatpersonu deklarācijās veiktās izmaiņas tiek publiskotas, lai sabiedrībai ir iespēja iepazīties gan ar sākotnēji iesniegtajām ziņām, gan ar veiktajām izmaiņām.

2.2.4. Valsts amatpersonu informēšana saistībā ar deklarēšanās pienākumu

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 98.panta pirmo daļu privātpersonai ir tiesības saņemt uzziņu par savām tiesībām konkrētajā tiesiskajā situācijā (turpmāk – uzziņa), bet šā panta otrā daļa paredz, ka iesniegums par uzziņu iesniedzams iestādē, kuras kompetencē ir jautājuma izšķiršana pēc būtības.

Gadījumā, ja tiek noteikts, ka valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes ir KNAB kompetencē, no tiesiskās paļāvības viedokļa svarīgi, lai persona saņemtu informāciju par deklarācijas aizpildīšanu no tās iestādes, kura ir kompetenta veikt deklarācijā norādīto ziņu pārbaudes. Pretējā gadījumā, jautājumos, kas ir diskutējami un nav viennozīmīgi izlemjami, var rasties situācija, ka VID ir sniedzis vienu skaidrojumu, bet KNAB, izvērtējot situāciju un piemērojot tiesību normas, ir pieņēmis pretēju lēmumu.

Lai novērstu šādu situāciju rašanos, nepieciešams noteikt, ka VID sniedz skaidrojumu par valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtību, tajā skaitā skaidrojot un popularizējot EDS lietošanu, savukārt, KNAB sniedz skaidrojumus par valsts amatpersonu deklarāciju aizpildīšanas kārtību, attiecīgi tam nepieciešams paredzēt papildus finansējumu 3-5 amata vietu izveidei.

2.3. VID kompetence valsts amatpersonas ienākumu un izdevumu kontrolē

Jau šobrīd atbilstoši likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 22.panta pirmajai daļai Valsts ieņēmumu dienests pārbauda maksātāja (fiziskās personas) taksācijas gadā gūtos ienākumus, pamatojoties uz iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā uzrādītajiem datiem darba devēju (ienākuma izmaksātāju) paziņojumiem par izmaksātajām summām, ārvalstu nodokļu administrāciju sniegtajām ziņām, apsekošanas un pārbažu rezultātiem, kā arī citu Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošo informāciju par nodokļa maksātāja ienākumiem, īpašuma stāvokļa izmaiņām un izdevumiem.

Lai nodrošinātu, ka valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudēs tiek iegūts kompetentas institūcijas atzinums par valsts amatpersonas ienākumiem un izdevumiem, normatīvajos aktos nepieciešams noteikt, ja KNAB ir konstatējis būtiskas neatbilstības, tad VID pienākums pēc KNAB pieprasījuma, pamatojot to ar KNAB iegūto informāciju, ir veikt valsts

amatpersonas ienākumu un izdevumu analīzi un gadījumos, kad tiek konstatēts būtisks izdevumu pārsniegums pār ienākumiem, veikt nodokļu auditu, un par analīzes vai audita rezultātiem informēt KNAB.

KNAB pienākums veikt valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes ir izpildāms tikai tad, ja VID tiek noteikts pienākums sniegt atzinumu par KNAB pamatota pieprasījuma pārbaudes rezultātiem.

Vienlaicīgi, veicot valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes, KNAB un VID resursiem ir jābūt sabalansētiem, lai neizveidotos situācija, ka VID kapacitāte neļauj izpildīt KNAB pieprasījumus. Līdz ar to, nepieciešams savlaicīgi KNAB un VID savstarpēji vienoties par pieprasījumu skaitu. Šobrīd VID pieejamo resursu ietvaros var izpildīt ne vairāk kā 25 KNAB šāda veida pieprasījumus gadā.

2.4. Faktiski iespējamais budžets papildus darba vietām.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas 2010.gada 23.jūlija vēstulē Nr.20-1-01/6211 "Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2010.gada 7.maija vēstulē Nr.1/4205 un Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas 2009.gada 27.maija vēstulē Nr.9/7-2-n/74-(9/09) minēto", kurā Finanšu ministrija ir paudusi viedokli, ka pašreizējā ekonomiskajā situācijā valstī nav iespējams KNAB piešķirt papildus budžetu visām prasītajām amata vietām (kopskaitā 11), un, ka būtu iespējams papildus budžets tikai 3 papildus amata vietām ar attiecīgu finansējumu.

Šajā gadījumā tikai 3 amatpersonas strādās ar deklarāciju pārbaudi un kontroli, attiecīgi ar apmēram 250 deklarācijām, un neviena amatpersona nesniegs skaidrojumus par valsts amatpersonu deklarāciju aizpildīšanas kārtību.

Finanšu ministrija (VID) no 2012.gada 1.janvāra nodod KNAB 3 amata vietas ar finansējumu no valsts budžeta bāzes izdevumiem 21 443 latu apmērā. Ņemot vērā, ka pēc KNAB veiktajiem aprēķiniem 3 amata vietu darbības nodrošināšanai ir nepieciešami 48 015 latu, tad par papildu finansējumu lemjams 2012.gada valsts budžeta sagatavošanas procesā.

3. Nepieciešamie normatīvo aktu grozījumi

3.1. Nepieciešamie grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”:

- 1) noteikt, ka valsts amatpersonu deklarācijās norādīto ziņu patiesuma pārbaudes veic KNAB;
- 2) nepieciešams noteikt, ka VID pēc pamatota KNAB pieprasījuma, pamatojoties uz KNAB iesniegtajiem dokumentiem un VID rīcībā esošo informāciju, veic pārbaudi un sniedz atzinumu par KNAB pieprasījuma pārbaudes rezultātiem. Šādā kārtā sagatavots atzinums nav administratīvs akts
- 3) nepieciešams grozīt normu likuma 27.panta trešajā daļā, nosakot, ka tiek pārbaudītas nevis visas minēto amatpersonu deklarācijas, bet to amatpersonu deklarācijas, par kurām ir saņemtas ziņas, ka tās norādījušas deklarācijā nepatiesas ziņas.

3.2. Nepieciešamie grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā:

noteikt, ka saukšana pie administratīvās atbildības par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonas deklarācijā ir KNAB kompetencē, veicot grozījumus Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.²⁷, 214.² un 215.¹ pantā.